

Parametr důchodového věku v základním systému důchodového zabezpečení – situace v ČR a doporučení ze strany EU

Důchodový věk

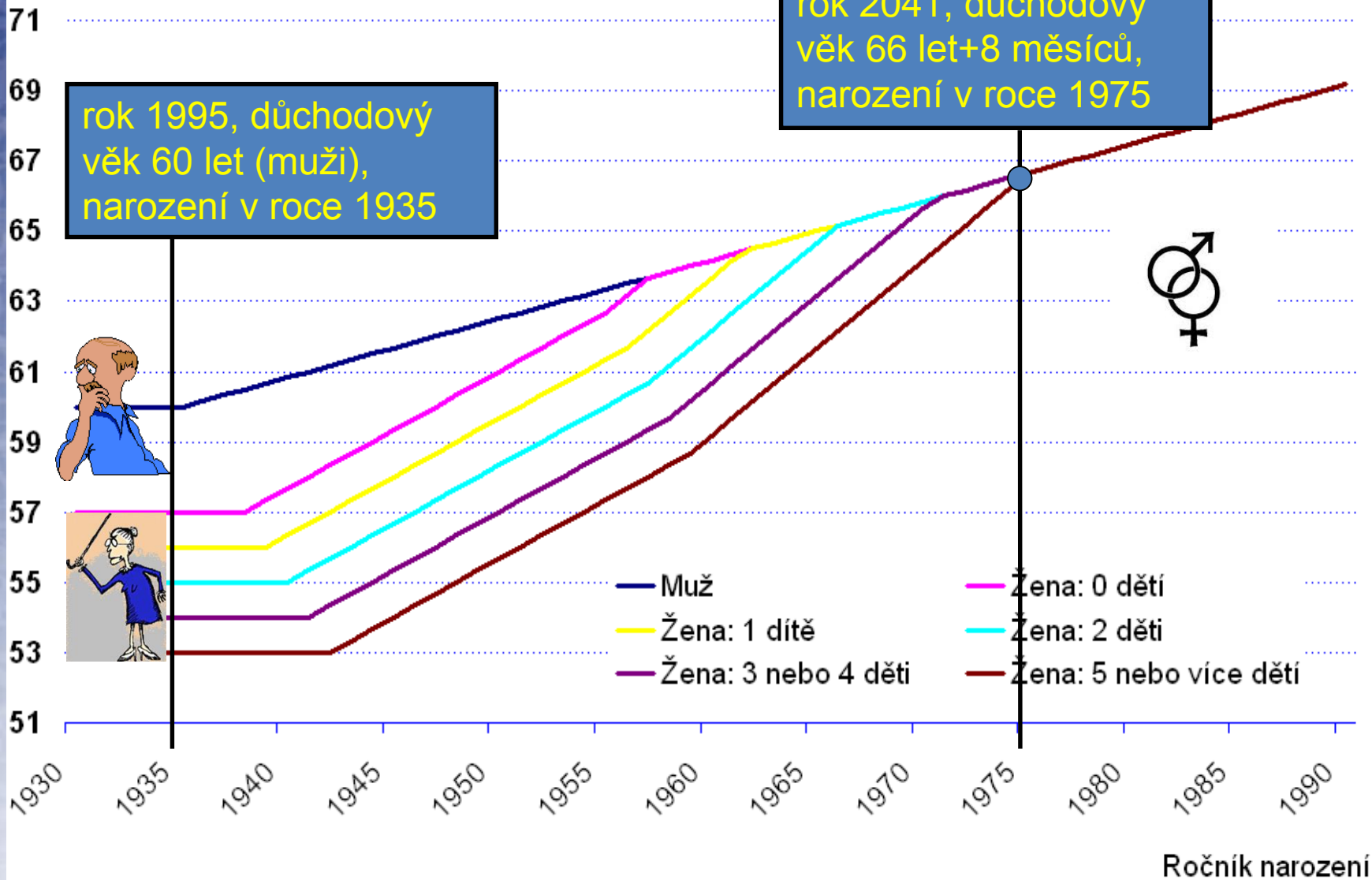
(vývoj zákonné úpravy od roku 1924)

Number of law	221	99	55	101	155	425	306	220
Year	1924	1948	1956	1964	1995	2003	2008	2011
	65	60	60	60 -5 years (kateg)	62	63	65	no limit (2044-67)
	65	60	55	53-57 - 5 years (kateg)	57-61	59-63	62-65	no limit (2044-67)

- Zavedena flexibilita (např. předčasný a odložený důchod, možnost přerušení výplaty)
- Po roce 1990 celkem 4x rozhodnuto o prodlužování důchodového věku
- Zrušení nerovností u kategorií a směřování k sjednocení důchodového věku

Důchodový věk – postupný růst a sjednocení

Důchodový věk

Doporučení EU

- Strukturální dlouhodobý deficit (2060) z důvodu nárůstu výdajů na důchody činí podle hodnocení EU 2,2 % HDP
- Doporučení akcentují udržitelnost :

„Zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejného důchodového systému, a to konkrétně

- rychlejším navyšováním zákonem stanoveného věku pro odchod do důchodu (vláda tuto část doporučení odmítla)_a
- **jasnějším provázáním tohoto věku se změnami ve střední délce života.**
- Podporovat zaměstnatelnost starších pracovníků a
- přezkoumat mechanismus valorizace důchodů.“

Zdroj: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

„Analýza zavedení možné standardizované procedury revize statutárního důchodového věku“

- Pracovní materiál, který byl základem diskuse, vznikl na MPSV ve spolupráci s MF koncem roku 2013

Cíle:

- Zavést pravidelnou revizi zvoleného tempa úprav důchodového věku.
- Vazbu mezi důchodovým věkem a změnami v naději dožití vytvořit s určitou tolerancí - příliš těsná/rigidní a svazující vazba by mohla způsobit nekonzistentní fluktuace a působit kontraproduktivně.

Materiál – fáze procesu

Nutno vytvořit procesní, institucionální a věcná pravidla pro kontrolu mechanismu zvyšování

Proces pravidelného hodnocení a případné úpravy důchodového věku má následující fáze:

- Vytvoření Zprávy o očekávaném demografickém vývoji v ČR. Nejdůležitějším výstupem je hodnocení vývoje indikátoru, podle jehož vývoje se odvíjí další postup.
- Projednání Zprávy ve vládě, v RHSD, pří. s dalšími partnery.
- Předložení Zprávy a souvisejících návrhu zákonných úprav Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.
- Změna tempa zvyšování důchodového věku novelou zákona o důchodovém pojištění.

Materiál – oblasti k rozhodnutí

- Určení instituce, která Zprávu vytvoří a předloží, což může být:
 - nová instituce (nová instituce, dočasná komise)
 - existující instituce (ČSÚ, některá z VŠ, NERPV,...)
- Rozsah demografické Zprávy:
 - minimální – pouze prognóza vývoje sledovaného indikátoru
 - úzký – prognóza vývoje indikátoru a analýza faktorů, které jej ovlivňují
 - s úplnou demografickou prognózu
- Stanovení indikátoru, jehož vývoj určuje další postup:
 - střední délka života při dosažení důchodového věku
 - index závislosti
- Nastavení spouštěcího mechanismu (odchylka od požadované hodnoty indikátoru nebo vybočení z cílového pásma)
- Míra zákonné povinnosti vlády reagovat na obsah Zprávy:
 - Informační povinnost
 - Předložení buď novely zákona, nebo odůvodnění nečinnosti
 - Povinné předložení novely zákona
- Frekvence vytváření Zprávy

Materiál - předběžný návrh řešení

- Revize zvoleného tempa zvyšování důchodového věku bude prováděna v pravidelných intervalech jednou za pět let
- Fáze provedení revize jsou navrženy následovně:
 - vypracování demografické zprávy (zastřešení ČSÚ), hlavní indikátor očekávaná průměrná délka výplaty starobního důchodu v horizontu cca 20 let
 - Rozsah hodnocení indikátoru a faktorů ovlivňujících jeho vývoj, v případě vybočení rozšíření o plnou demografickou prognózu
 - Předložení zprávy vládě a RHSD (popř. dalším subjektům)
 - Spouštěcí mechanismus vybočení z cílového intervalu (např. 19 – 21 let) - povinná reakce vlády
 - Závazná reakce vlády při vybočení z pásma - předložení návrhu novely zákona Parlamentu ČR
 - Parlament ČR může a nemusí změnit nastavení důchodového věku

Zahraniční zkušenosti

- Státy v evropském regionu prakticky bez výjimky reagují na demografický vývoj a přistupují (v rámci dalších komplexních úprav) k zvyšování důchodového věku.
- Většinou se jedná o obdobný mechanismus jako v případě ČR (zvyšování u osob narozených v určitém roce/období o stanovený počet let/měsíců).
- Mezi státy zavádějící (polo)automatickou vazbu mezi nadějí dožití a důchodovým věkem je možno považovat: Dánsko, Slovensko, Itálie, Řecko, Španělsko, Nizozemí (blíže viz např. zpráva VUPSV).
- Nicméně dlouhodobější praktické zkušenosti nejsou, jedná se o nový trend.
- V zahraničí se lze inspirovat, ale je vhodné aplikovat mechanismus se zohledněním odlišností v ČR.

Příklad ze zahraničí

Plánované zvyšování věkové hranice pro starobní důchod v Dánsku

Referenční rok(y) pro kalkulaci průměrné naděje dožití v 60 letech	Předpokládaný rok přezkumu naděje dožití	Rok kdy může dojít ke změně	Předpokládaná změna věkové hranice pro starobní důchod	Předpokládaná změna věkové hranice pro předčasný starobní důchod
2004-2005	2015	2030	68	63
2009-2010	2020	2035	69	64
2014-2015	2025	2040	70	65
2019-2020	2030	2045	70,5	65,5
2024-2025	2035	2050	71	66
2029-2030	2040	2055	71,5	66,5
2034-2035	2045	2060	72	67
2039-2040	2050	2065	72,5	67,5
2044-2045	2055	2070	73	68
2049-2050	2060	2075	73,5	68,5
2054-2055	2065	2080	74	69
2059-2060	2070	2085	74,5	69,5
2064-2065	2075	2090	75	70
2074-2075	2085	2100	75,5	70,5
2079-2080	2090	2105	76	71

Zdro dat:

- Mutal Information System on Social Protection in the EU Member States - MISSOC 2011, situation on July 2010 (www.missoc.org)
- National Report on Strategies for Social Protection and Social Inclusion 2008-2010 – Denmark
- IPE – Investment and Pensions in Europe (10.6.2011 – Dutch government, social partners agree new pension deal)
- Konference „Sustainability and Adequacy of Funded Pension Schemes“, Riga, 25.5.2011